

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การบังคับโทษปรับ : ศึกษากรณีบังคับให้ทำงานแทนค่าปรับ
ชื่อผู้เขียน	กานดา ปานคำ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธาณี วรรณทรัพย์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

โทษปรับ (Fine) เป็นการลงโทษที่มุ่งประสงค์จะบังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด และเป็นการลงโทษที่ศาลนำมาบังคับใช้มากที่สุด ทั้งยังเป็นโทษที่นำไปใช้คู่กับโทษจำคุกในความผิดเกือบทุกประเภทอีกด้วย แต่ระบบการลงโทษปรับของไทยในปัจจุบันมิได้ทำให้การลงโทษปรับเป็นไปตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร เนื่องจากการลงโทษปรับของไทยใช้ระบบกำหนดโทษปรับแบบตายตัว (Fixed Sum System) ซึ่งให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจกำหนดจำนวนค่าปรับ โดยศาลจะพิจารณากำหนดโทษปรับจากความร้ายแรงของการกระทำความผิด ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการลงโทษ เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสามารถชำระค่าปรับได้ก็จะไม่ได้รับผลกระทบจากการลงโทษไม่เกรงกลัวต่อการบังคับโทษปรับและมีแนวโน้มในการกระทำความผิดซ้ำ ส่วนผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนก็จะได้รับผลกระทบจากการบังคับโทษปรับที่รุนแรง เนื่องจากหากไม่มีเงินชำระค่าปรับศาลก็จะบังคับโทษปรับด้วยวิธีการยึดทรัพย์สินแทนค่าปรับหรือกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งในทางปฏิบัติการบังคับคดีในเรื่องการบังคับโทษปรับ เมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้ว หากผู้ต้องโทษปรับไม่มีเงินชำระค่าปรับศาลก็จะสั่งกักขังแทนค่าปรับทันที ส่งผลให้ผู้ต้องโทษปรับต้องสูญเสียอิสรภาพ ทำให้บุคคลในครอบครัวได้รับเดือดร้อนและรัฐต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้ต้องขังเพิ่มขึ้น

แม้ในปัจจุบันจะได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับที่ไม่มีเงินชำระค่าปรับสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้ก็ตาม แต่มาตรการที่ให้ผู้ต้องโทษทำงานแทนค่าปรับนั้นก็นำมาใช้แก้ปัญหาให้กับคนยากจนเท่านั้น สำหรับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสามารถชำระค่าปรับได้ มาตรการให้ทำงานแทนค่าปรับก็มิได้มีบทบาทในการควบคุมปรับปรุงแก้ไขบุคคลดังกล่าวแต่อย่างใด ทำให้มาตรการให้ทำงานแทนค่าปรับของไทยไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ไม่สอดคล้องต่อหลักความเสมอภาคและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการให้ทำงานแทนค่าปรับ ซึ่งมุ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูและสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้กระทำความผิด ปัญหาอีกประการคือศาลไม่สามารถนำมาตราการให้ทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดได้อย่างเป็นอิสระ เนื่องจากข้อจำกัด

ทางกฎหมายที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่ไม่มีเงินชำระค่าปรับเท่านั้นที่จะสามารถยื่นคำร้องขอเพื่อทำงานแทนค่าปรับต่อศาลได้ ภายใต้เงื่อนไขว่าจำนวนเงินที่ศาลพิพากษาปรับต้องไม่เกินแปดหมื่นบาท ซึ่งต่างกับการสั่งให้ทำงานบริการสังคมในต่างประเทศซึ่งกฎหมายเปิดกว้างให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจปรับใช้มาตรการให้ทำงานบริการสังคมกับผู้กระทำความผิดได้อย่างเป็นอิสระโดยคำนึงถึงหลักการลงโทษที่เหมาะสม อีกทั้ง ในต่างประเทศได้มีการกำหนดให้การทำงานบริการสังคมมีสภาพบังคับเป็นโทษตามกฎหมาย ซึ่งต่างจากประเทศไทยที่กำหนดให้การทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับเป็นเพียงมาตรการแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ มิได้มีสภาพบังคับเป็นโทษตามกฎหมายแต่อย่างใด

ฉะนั้น เพื่อพัฒนาให้การทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับในไทย สามารถนำมาบังคับใช้ได้โดยเหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษและมุ่งถึงการฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะมีการแก้ไขปรับปรุงให้การทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับมีผลในทางบังคับกับผู้กระทำความผิดอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม โดยกำหนดให้การทำงานบริการสังคมมีผลบังคับเป็น โทษทางอาญาหรือกำหนดให้การทำงานบริการสังคมเป็นโทษอุปกรณ์ของโทษปรับหรือกำหนดให้การทำงานบริการสังคมเป็นโทษทดแทนหรือมาตรการเสริมโทษปรับ